

Za boljše zdravje in zmanjšanje neenakosti v zdravju otrok in mladostnikov

Pilotno preizkušanje novega programa obiskov pri otročnici in novorojenčku – Izkušnje patronažnih medicinskih sester iz ZD Sevnica

Violeta Bahat Kmetič s sodelavkami, ZD Sevnica

Analiza podatkov: Sonja Tomšič, Barbara Mihevc s sodelavkami, NIJZ

Zaključno srečanje projekta 24.5.2016

Pilotno testiranje prenovljenega predloga programa preventivnega zdravstvenega varstva novorojenčka / dojenčka in otročnice na domu

Prenova programa:

- ✓ poenotenje načina izvedbe preventivnih patronažnih obiskov
- ✓ posodobitev strokovnih vsebin obiskov s poudarkom na duševnem zdravju otročnic, podpori dojenju in varnosti doma
- ✓ odkrivanje ranljivejših družin v skladu s predlaganimi kriteriji ranljivosti z izvedbo stopnjevane intervencije na dodatnih preventivnih obiskih.

Patronažno varstvo novorojenčka, dojenčka in otročnice – GRADIVO IN ORODJA ZA IZVAJANJE PILOTA

- **Kriteriji ranljivosti in predlog intervencije glede na ugotovljene kriterije**
- **Obrazec za beleženje obiska pri novorojenčku in dojenčku**
- **Obrazec za beleženje obiska pri otročnici**
- **Obvestilo patronažne sestre izbranemu pediateru**
- **Edinburški vprašalnik z navodili za izvedbo**
- **Seznam za preverjanje varnosti doma.**

Izobraževanje za izvajanje pilotnega testiranja

- **Namen izobraževanja:**
 - **Predstavitev novih vsebin vključenih v pilotne izvedbe;**
 - **vsebine, pri katerih je bilo v zadnjem obdobju več novosti;**
 - **vsebine, ki so se izkazale kot potrebne obnove in poenotenja znanja.**

Izobraževanje je zajemalo naslednje teme: o ranljivosti, andragoških pristopih, duševnem zdravju, komunikaciji, zdravstvenih težavah, dojenju, prehrani, ravnanju z dojenčkom, preprečevanju poškodb, vadbi v nosečnosti, vsebini pilota, spremljanju podatkov in evalvaciji pilota.

Izobraževanje za izvajanje pilotnega testiranja – naše izkušnje

Kot zelo pomembna in potrebna ocenjujemo nova poglobljena znanja s področja:

- ✓ **ranljivosti**
- ✓ **andragoški pristopi**
- ✓ **kulturne kompetence**
- ✓ **duševno zdravje**
- ✓ **komunikacijske veščine**

Strokovne teme (o dojenju, prehrani, ravnanju z dojenčkom, preprečevanju poškodb, vadbi v nosečnosti,...) - poglobile smo do sedaj že pridobljena strokovna znanja.

Izobraževanje za izvajanje pilotnega testiranja – naše izkušnje

Izobraževanj smo se udeležili vsi, ki delujemo na področju preventivnega varstva otrok, s tem smo poenotili informacije, ki jih posredujemo staršem na vseh nivojih (patronažna služba, priprava na porod in starševstvo, otroški dispanzer).

Rezultati pilotnega testiranja

- pilotnem testiranju je bilo zajetih 465 družin (**465 otročnic in 473 otrok - 455 enojčkov in 9 parov dvojčkov**).
- Sodelovalo je **32 patronažnih medicinskih sester**, v Celju 21 in v Sevnici 11.
- **V povprečju je patronažna medicinska sestra v času pilota obravnavala 14,5 otročnic z novorojenčkom/a**, v Celju 17 in v Sevnici 9,8.
- Pri 465 družinah so patronažne medicinske sestre v času pilota izvedle **2.284 obiskov** ali nekaj manj kot šest na družino.

Pri nekaterih družinah je zajet celoten program obiskov, pri drugih pa so manjkali bodisi začetni obiski, ki so bili izvedeni že pred pričetkom pilota ali pa kasnejši obiski, ki so bili izvedeni po zaključku pilota.

Prijava poroda – iz evalvacije:

- Patronažna služba je bila o odpustu najpogosteje obveščena **dan po odpustu (43,6 %)** ali **na dan odpusta (31,1 %)**. V dobrih devetih odstotkih so obvestilo prejele že pred odpustom, skoraj vsi ti primeri so bili zabeleženi v Sevnici. Zaskrbljujočih je **16 % primerov**, ko so patronažne sestre prejele obvestilo o odpustu **še 2 - 7 dni po njem**.
- O odpustu je patronažno službo v nekaj več kot **60 % obvestila porodnišnica**, tako v Celju kot Sevnici. V ostalih primerih pa otročnica ali svojci.
- Pri prijavi ni bilo večjih razlik glede na izobrazbo ali starost matere, tako **ne moremo sklepati, da porodnišnice še posebno vestno prijavljajo odpuste bolj ogroženih otročnic ali novorojenčkov**.

Pravočasnost preventivnega obiska PMS – iz evalvacije:

✓ Prvi obisk je bil več kot v 90 % primerov opravljen prvi ali drugi dan po odpustu.

V 5% je bil prvi obisk opravljen četrti dan ali kasneje.

Kriteriji ranljivosti - iz evalvacije: (rezultati za obe pilotni lokaciji skupaj)

- Patronažne medicinske sestre so zaznale vsaj en kriterij ranljivosti pri vsaki tretji družini. Skupaj so pri zabeležile 176 kriterijev (1,7 na družino s kriterijem). Različnih kombinacij kriterijev ranljivosti je bilo 37.
- Največkrat izbrani kriteriji so bili vezani na zdravstveno stanje novorojenčka (podaljšano celjenje popka, zlatenica) ter težave pri dojenju. Skupaj so ti trije kriteriji predstavljali več kot 2/3 vseh prepoznanih kriterijev ranljivosti.
- Edinburški vprašalnik (EPDS) – vprašalnik za odkrivanje poporodne depresije: pozitiven rezultat le pri 2,8 % otročnic.

Dodatni obiski in intervencije – iz evalvacije:

- Skupno so v času trajanja pilota patronažne medicinske sestre opravile 129 dodatnih obiskov, povprečno vsaka patronažna medicinska sestra štiri obiske.
- Patronažne medicinske sestre so na dodatnih obiskih izvedle 219 intervencij, v Sevnici 118, v Celju 101.

Najpogosteje zabeležene intervencije:

- ✓ Opolnomočenje in krepitev samozavesti matere (21,5 %)
- ✓ Nega popka in svetovanje glede nege (18,3 %)
- ✓ Svetovanje in pomoč pri skrbi za novorojenčka (14,6 %)
- ✓ Ugotavljanje vzroka za težave pri dojenju, svetovanje (11,9 %)
- ✓ Kontrolno tehtanje (5,9 %).

Prednosti vključenosti ZD Sevnica v pilotno testiranje – Zaključki I:

- ✓ pridobljena dodatna strokovna znanja in poenotenje strokovnih informacij
- ✓ večje kompetence patronažne medicinske sestre predvsem glede odločanja o dodatnih obiskih in ukrepih na podlagi definiranih kriterijev
- ✓ podporno strokovno gradivo s protokoli
- ✓ uporabna gradiva za uporabnice.

Prednosti vključenosti ZD Sevnica v pilotno testiranje – Zaključki II:

- ✓ urejena dokumentacija otročnice, novorojenčka in dojenčka (kljub podrobnosti obrazcev za beleženje obiskov z zdravstvenim kartonom so obrazci uporabni, saj patronažne medicinske sestre »vodijo« pri analizi stanja otročnice/novorojenčka.)
- ✓ komunikacija med izvajalci preventivnega programa (porodnišnica, PMS, pediater). Komunikacija med PMS in izbranim osebnim pediatrom za timski pristop.
- ✓ možnost dodatnih konzultacij s strokovnjakinjami.

A bright sun is positioned in the upper left quadrant of the image, casting a starburst effect across the clear blue sky. Several white, fluffy clouds are scattered throughout the scene, with a larger, more prominent cloud formation in the lower right corner. The overall atmosphere is bright and clear.

Hvala za vašo pozornost!